

ОСВІТНІ ПІДХОДИ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ЯК ОДИН ІЗ АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Гриньова М. В.

*ректор Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка, доктор педагогічних наук, професор, заслужений
працівник освіти України, член-кореспондент Національної академії
педагогічних наук України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки
України*

Сьогодні практично всі спеціалісти підкреслюють складність процесів, які відбуваються в молодіжному середовищі та визначають помітне погіршення його соціальної, економічної та духовної складових та характеризують як нестабільне. Навчити молодь усвідомлювати себе повноцінною, здоровою особистістю, орієнтованою на соціальний розвиток – гуманна задача педагогів, психологів, медиків. Змінити ставлення студента до безпеки життєдіяльності, власного здоров'я і особистого способу життя можливо за умови розуміння ним цих цінностей, надання пріоритетності збереження фізичного та психічного здоров'я через освіту.

Інформаційне перевантаження головного мозку внаслідок емоційних та інтелектуальних напруг (особливо в період екзаменаційної сесії) викликають інформаційні стреси. Виникаючі у процесі інформаційного стресу зміни фізичного і психічного стану можуть вести до розвитку різних розладів. На тлі хронічного інформаційного стресу формуються психовегетативні розлади – вегетоневроз, слабкість, втрата апетиту, швидка стомлюваність, дратівливість, нейроциркуляторна дистонія, вегетативно-судинна нестійкість, функціональний розлад шлунка і т.д. Далі, на тлі небажаних психологічних особливостей особистості, виникають: виражена астенизація організму, зміна системи відносин із соціальним оточенням і соматичні хвороби (неврози, виразкова хвороба шлунка і 12-палої кишки, гіпертонічна хвороба, захворювання серця, діабет та ін.). У свою чергу, поганий стан здоров'я веде до пропусків занять, відбивається на якості навчання, і веде до формування фахівця, що не відповідає ні за рівнем знань, ні за станом здоров'я високим вимогам.

За причиною людського фактору, за причиною незадовільних знань заходів протипожежної безпеки населення трапляється 70-80% надзвичайних ситуацій, що вказує на необхідність підготовки студентів до поведінки у різних ситуаціях. Непорозуміння своєї відповідальності і зневага своїми обов'язками і є причиною великих трагедій.

Ситуація, яка склалася у підготовці студентів університету до безпечної життєдіяльності, потребує об'єднання медичних робітників, педагогів, психологів, біологів з метою створення системи медичної, психолого-педагогічної допомоги, яка б відповідала існуючому рівню загроз, небезпек, ризиків, хвороб, патологічних станів тощо. Важливою метою освітнього процесу в сфері безпечної життєдіяльності є формування у майбутніх фахівців мислення, яке засноване на глибокому пізнанні головного принципу – безумовного пріоритету безпеки та здоров'я при вирішенні будь-яких професійних і особистих задач. Таким чином виникає необхідність у формуванні культури, яка враховує специфіку діяльності людини в умовах досягнення меж росту безпечного перетворення середовища існування, культури безпеки життєдіяльності.

Підсумовуючи результати пошуку зазначаємо, що ефективність формування готовності до безпечної життєдіяльності у студентів університету, зазначена вченими, забезпечується такими педагогічними умовами: формування прагнення студентів до безпечної реалізації будь-якого виду діяльності; інтеграція знань окремих аспектів забезпечення безпеки життєдіяльності в єдиний взаємопов'язаний (взаємообумовлений) комплекс; посилення практико-орієнтованої спрямованості вмінь і навичок забезпечення безпеки життєдіяльності, які формуються у студентів; збільшення долі творчих форм навчання у процесі оволодіння знаннями, уміннями, навичками безпечної життєдіяльності з метою ініціювання активності студентів; використання інтерактивних форм навчання, що забезпечують набуття й усвідомлення особистого досвіду безпечної життєдіяльності та здорового способу життя.

На сучасному етапі розвитку науки про безпечну життєдіяльність

людини, функція викладача у вищій школі полягає не в передаванні знань, а у формуванні навичок здобувати їх. Спонукаючи студентів бути не спостерігачами, а активними учасниками тих процесів, що лягли в основу викладання курсу «Безпека життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Валеологія» у вищій школі, залучаючи їх до спільної діяльності, ми намагаємося, по-перше, виробити здатність до пізнання та аналізу середовища існування людини, збереження власного здоров'я та психологічної рівноваги у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій; по-друге, стимулювати пізнавальну активність і самостійність студентів; по-третє, допомогти оволодіти інтерактивними формами навчання. Досягти взаємодопомоги, плідної творчої роботи, співпраці викладача і студента можна лише за умови використання інтерактивних форм навчання і у вищій школі.

Проведена робота дає підстави нам вважати: по-перше, проблема формування безпечної життєдіяльності та здорового способу життя серед студентів вищих навчальних закладів залишається актуальною і вимагає негайного вирішення засобами освіти; по-друге, для вирішення даної проблеми необхідно залучати якомога більше фахівців і часу навчального процесу; по-третє, ця проблема повинна цікавити і турбувати не тільки фахівців і викладачів, але в першу чергу й самого студента.

Перспективним у даному напрямку дослідження ми вважаємо вивчення питань безпеки у повсякденні (особиста безпека, безпека у побуті, безпека працевлаштування, фінансово-економічна безпека та інше), принципи самозбереження, самовиховання, поведінки у надзвичайних ситуаціях, які не досліджені у роботах науковців сучасності.

Отже, навчання з питань безпеки життєдіяльності необхідно розглядати як формування гуманного світосприйняття, елементів технічної та екологічної культури, переконань про можливість встановлення гармонійних відносин між людиною, технікою і природним середовищем та підвищення відповідальності особи за збереження власного й суспільного здоров'я і життя.